

POZIȚIA ANOSR

PROIECTUL DE LEGE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Acest document reprezintă o analiză punctuală a variantei proiectului de Lege a Învățământului Superior supusă de MECT dezbaterii publice în data de 17.12.2007, fiind realizată de Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (A.N.O.S.R.)

Probleme de fond

În continuare, ANOSR consideră că proiectul legii învățământului superior nu se bazează pe o analiză profund obiectivă, factuală, fundamentată și structurată a nevoilor viitoare ale sistemului național de învățământ, a pieței forței de muncă și a contextului internațional. Cu toate acestea compilarea acestui text, care va servi drept structură centrală de referință a legislației în domeniu, este un element de plusvaloare. Totodată apreciem în mod pozitiv consultările prealabile cu actorii în domeniu și integrarea input-ului acestora în varianta lansată de MECT.

Proiectul de lege a învățământului superior, per ansamblu, reprezintă o îmbunătățire în raport cu varianta anterioară și conține o serie de reglementări valoroase, care aduc soluții unor probleme structurale identificate în ultimii ani.

ANOSR consideră că o problemă foarte clar identificată în textul proiectului de Lege a Învățământului Superior este absența oricărei **prevederi privind cadrul național al calificărilor**. În viziunea ANOSR acest instrument este esențial pentru buna funcționare a unui sistem educațional modern, axat pe dezvoltarea competențelor studenților și astfel integrator al principiilor procesului Bologna și Agendei de la Lisabona. Competențele descrise pe nivele și pe domenii specifice și transversale reprezintă cărămizile din care trebuie să se construiască programele de studiu universitar, la nivel de obiective și de evaluare. Astfel, cadrul național al calificărilor este esențial pentru proiectarea strategică și managementul sistemului național de învățământ superior.

ANOSR consideră că prin prevederile prezente **mobilitatea internă a studenților** continuă să nu poată fi garantată. De aceea recomandăm ca pentru transferul unui student de la o universitate la alta, în interiorul țării, să fie inserată o prevedere prin care este necesar numai acordul universității primitoare.

ANOSR consideră că se impun prevederi suplimentare prin care să se precizeze clar prezența a **25% studenți**, din totalul membrilor, în cadrul Consiliilor facultăților. Totodată considerăm că limitarea prezenței unui singur student în cadrul Biroului executiv al universității și Biroului executiv al facultății trebuie înlocuită cu o nouă prevedere care să stipuleze că în cadrul acestor organisme executive se va respecta ponderea membrilor comunității academice regăsite la nivelul Senatului sau după caz al Consiliului facultății. Cu alte cuvinte ANOSR consideră că se impune o precizare conform căreia studenții să

reprezintă 25% din numărul total al membrilor tuturor organismelor deliberative și executive de la nivelul instituțiilor de învățământ superior.

Referitor la **finanțarea instituțiilor de învățământ superior** ANOSR susține în continuare pilotarea unui sistem de granturi de studiu tip vouchere. Mai concret soluțiile propuse de ANOSR pentru acest sistem sunt următoarele:

- Instituirea unui sistem de granturi de studiu, care să fie acordate prin concurs național pe domenii și cicluri de studii, **direct** studentului, sub formă de vouchere.
- Granturile să acopere în integritate: cheltuielile privind programul de studiu, masa, cazarea, materiale de studiu obligatorii și alte cheltuieli auxiliare.
- Granturile vor fi portabile atât pe teritoriul țării, cât și în exteriorul acesteia.
- Stabilirea clară a unei strategii de acordare a granturilor pentru fiecare ciclu de studii, în funcție de numărul absolvenților din ciclul anterior și de strategia națională în domeniul învățământului superior.
- Stabilirea unui procent din cuantumul fondului de granturi care să fie destinat exclusiv tinerilor din mediile defavorizate, pe baza unei metodologii naționale.

Totodată, ANOSR consideră că textul proiectului poate suferi multe modificări minore, dar esențiale, la nivelul formulărilor și clarității.

Analiză punctuală a articolelor

Art.1, Punctul 7:

Text inițial:

În învățământul universitar de stat gratuit se pot percepe taxe pentru: depășirea duratei școlarizării prevăzute de lege, admiteri, înmatriculări, reînmatriculări, repetarea examenelor și a altor forme de verificare, care depășesc prevederile programelor curriculare. **De asemenea, se pot percepe taxe și pentru activități neincluse în programul curricular, conform metodologiilor adoptate de Senatul universitar.** Cuantumul taxelor și scutirea de la plata acestora se stabilesc de Senatele universitare.

Propunere de text:

În învățământul universitar de stat gratuit se pot percepe taxe pentru: depășirea duratei școlarizării prevăzute de lege, admiteri, înmatriculări, reînmatriculări, repetarea examenelor și a altor forme de verificare, care depășesc prevederile programelor curriculare. De asemenea, se pot percepe taxe și pentru activități **facultative, inițiate cu acordul studenților**, neincluse în programul curricular, conform metodologiilor adoptate de Senatul universitar. Cuantumul taxelor și scutirea de la plata acestora se stabilesc de Senatele

universitare.

Justificare:

Exprimarea inițială este foarte vagă, poate viza orice activitate și nu justifică perceperea taxelor, în condiile învățământului de stat subvenționat (gratuit). Așteptarea oricărui student este să îi fie acoperite costurile educației atunci când este pe un loc subvenționat de la bugetul de stat.

ANOSR recomandă introducerea la Art 6 a următorului aliniat:

g) controlează modul de respectare a normelor financiar-contabile, de execuție bugetară și de administrare a patrimoniului din sistemul național al învățământului de stat.

Art. 7, pct 2:

Text inițial:

(2) Universitatea are ca misiune crearea, transmiterea și valorificarea cunoașterii. În acest sens, ea promovează învățarea, predarea, cercetarea și creația în domeniile științelor, tehnologiilor, artelor și sportului și contribuie la dezvoltarea cunoașterii și culturii umane astfel încât să asigure dezvoltarea personală a beneficiarului, bunăstarea societății și a comunităților.

Propunere de text:

(2) Universitatea are ca misiune crearea, transmiterea și valorificarea cunoașterii. În acest sens, ea facilitează învățarea, predarea, cercetarea și creația în domeniile științelor, tehnologiilor, artelor și sportului și contribuie la dezvoltarea cunoașterii și culturii umane astfel încât să asigure dezvoltarea personală a beneficiarului, bunăstarea societății și a comunităților.

Justificare:

Cuvântul "promovează" nu reflectă în totalitate activitățile pe care universitatea le întreprinde pentru a își îndeplini misiunea. Ca instituție ea realizează cadrul în care se desfășoară toate aceste activități enumerate. Propunem înlocuirea cuvântului "promovează" cu "facilitează".

ANOSR recomandă modificarea Art 7 alin (3) cu următoarea completare:

(3) În domeniul învățământului, universitatea conferă calificări relevante pe piața muncii, **în conformitate cu strategia națională a învățământului superior;**

Art 7, pct 7, subpunct b

Text inițial:

b) asigură participarea reprezentanților tuturor membrilor comunității universitare la elaborarea și luarea tuturor deciziilor care privesc asigurarea calității predării și învățării, organizarea studiilor și condițiile vieții universitare.

Propunere de text:

b) asigură participarea reprezentanților tuturor membrilor comunității universitare la elaborarea și luarea tuturor deciziilor care privesc asigurarea calității predării și învățării, organizarea studiilor și condițiile vieții universitare, studenții fiind reprezentați în proporție de cel puțin 25%.

Justificare:

Studenții, ca membri cu drepturi egale ai comunității universitare, sunt reprezentați în proporție de cel puțin 25% în toate structurile de conducere, analiză și evaluare ale universității.

Art 11, pct 1

Text inițial:

Universitățile, de stat sau private, au personalitate juridică și sunt persoane juridice de interes național

Justificare:

Nu înțelegem ce se definește ca persoană juridică de interes național.

Art 12, pct 4

Text inițial:

(4) O universitate acreditată care nu mai îndeplinește standardele naționale minime de

calitate, în baza evaluării obiective efectuate de către o agenție autorizată conform legii, își pierde acreditarea, urmând să își înceteze funcționarea. Studenții de la această instituție sunt transferați la alte universități acreditate pe baza unui acord de transfer și în temeiul unui ordin emis de ministrul educației și cercetării în acest sens.

Justificare:

Universitățile de la care pleacă studenții au refuzat în unele cazuri transferul pentru a nu pierde finanțarea echivalentă a studentului. Având în vedere că doar universitatea care primește ar putea avea pretenții privind nivelul de pregătire al studentului, considerăm că este singura parte care trebuie să își dea acordul pentru transfer, precum și MECT pentru a facilita transferul și pentru a gestiona redirecționarea fondurilor.

Propunere de text:

(4) O universitate acreditată care nu mai îndeplinește standardele naționale minime de calitate, în baza evaluării obiective efectuate de către o agenție autorizată conform legii, își pierde acreditarea, urmând să își înceteze funcționarea. Studenții de la această instituție sunt transferați la alte universități acreditate pe baza unui acord de transfer semnat de universitatea la care se transferă studentul și în temeiul unui ordin emis de ministrul educației și cercetării în acest sens.

Art. 18.

Text inițial:

(5) Personalul didactic și de cercetare se pensionează la vârsta de 65 de ani. Profesorii universitari care au atins vârsta legală de pensionare pot continua, potrivit legii, pe bază de contract pe perioadă determinată, unele activități didactice și științifice. Aceștia sunt atestați în această funcție de către Senatele universitare în conformitate cu prevederile Cartei universitare.

Propunere de text:

(5) Personalul didactic și de cercetare se pensionează la vârsta de 65 de ani. Profesorii universitari care au atins vârsta legală de pensionare pot continua, potrivit legii, pe bază de contract pe perioadă determinată, unele activități didactice și științifice, fără a mai ocupa postul de conferențiar sau profesor universitar. Aceștia sunt atestați în această funcție de către Senatele universitare în conformitate cu prevederile Cartei universitare.

Justificare:

Faptul că profesorii universitari își pot continua activitatea după împlinirea vârstei de pensionare, nu ajută la dinamizarea procesului de atragere a cadrelor didactice tinere în facultăți. Nu sunt precizate care sunt acele "unele" activități didactice și științifice.

Considerăm că unii profesori pot adăuga totuși valoare și prestigiu comunității universitare și ar putea continua un număr mai mic și mai concentrat de activități pe măsura statutului lor. Cu toate acestea prezența lor nu trebuie să împiedice avansarea cadrelor didactice care sunt în preajma vârfului carierei și își doresc recunoaștere și recompensă pe măsură.

Art. 31.

Text inițial:

Membrii comunității universitare pot exprima liber opinii profesionale în spațiul universitar, dacă acestea nu afectează prestigiul învățământului superior și demnitatea profesiei.

Propunere de text:

Membrii comunității universitare pot exprima liber opinii profesionale în spațiul universitar.

Justificare:

Orice opinie, prin definiție, este interpretabilă. Prin urmare, este posibil ca oricând o opinie critică, obiectivă, spre exemplu, să poată fi interpretată ca o atingere la prestigiul profesiei sau învățământului. Este absurdă exprimarea și încălcarea dreptului constituțional al oricărui individ de a avea o opinie, indiferent de situația și comunitatea în care se află. În cadrul comunității, efectul exprimării opiniei poate fi condamnat informal la nivelul comunității profesionale sau chiar formal la nivelul institutiei de învățământ superior (deși asta ar face regula care justifică condamnarea o regulă neconstituțională a unei persoane juridice într-un stat democratic - deci o încălcare a constituției), în ambele cazuri este inutilă sau chiar flagrantă introducerea unei asemenea prevederi într-o lege organică.

Art 43

Text inițial:

3) Programul de studii universitare reprezintă un set de unități curriculare de predare, învățare, cercetare, aplicații practice și evaluare, astfel organizate și planificate încât să conducă la obținerea unei calificări universitare certificate de diplomă de studii și de suplimentul de diplomă. Programul de studii se particularizează prin setul de rezultate ale

învățării ce trebuie realizate pentru a obține un număr specific de credite.

Propunere de text:

3) Programul de studii universitare reprezintă un set de unități curriculare de predare, învățare, cercetare, aplicații practice și evaluare, astfel organizate și planificate încât să conducă la obținerea unei calificări universitare certificate de diplomă de studii și de suplimentul de diplomă. Programul de studii se particularizează prin setul de rezultate ale învățării cuantificate printr-un număr specific de credite.

Justificare:

Rezultatele învățării împreună cu volumul de muncă necesar pentru obținerea lor reprezintă două componente necesare pentru cuantificarea creditelor.. Din text reiese că legătura dintre rezultatele învățării și credite este directă. Este necesară o formulare mai clară din care să reiasă că, creditele sunt o cuantificare a rezultatelor învățării.

Art 47, pct 3

Text inițial

(3) Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului va elabora o metodologie de aplicare a sistemului național al creditelor de studii care cuprinde definițiile, convențiile și instrumentele sistemului și se aprobă prin hotărâre a guvernului.

Propunere de text:

(3) Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului va elabora, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, o metodologie de aplicare a sistemului național al creditelor de studii care cuprinde definițiile, convențiile și instrumentele sistemului și se aprobă prin hotărâre a guvernului.

Justificare:

Textul nu prevede un termen pentru realizarea acestui document. Documentul este esențial pentru o implementare corectă a unui sistem de credite.

Art 60, pct 9:

Text inițial:

(9) Biroul executiv al universității este condus de rector și se compune din prorectori, secretarul științific al Senatului universității, reprezentantul studenților aleși în Senatul universității și alți membrii stabiliți conform Cartei universității.

Propunere de text:

(9) Biroul executiv al universității este condus de rector și se compune din prorectori, secretarul științific al Senatului universității, reprezentanții studenților aleși în Senatul universității și alți membrii stabiliți conform Cartei universității.

Justificare:

Există universități în care biroul senatului are mai mult de 4 membrii. Prin păstrarea proporției de reprezentare a studenților, de 25% în toate structurile de conducere, reglatoare și consultative, numărul studenților reprezentanți poate fi mai mare de 1 așa cum implică exprimarea anterioară.

Art 64

Text inițial:

Mandatul Senatului este de 4 ani.

Propunere de text:

Mandatul Senatului este de 4 ani, studenții reprezentanți din senat fiind aleși și confirmați în fiecare an.

Justificare:

Conform statutelor studenților reprezentanți, mandatul unui student în consiliul facultății sau în senatul universității este de un an. Considerând și numărul mare de studenți, durata ciclurilor și fluctuația de implicare a acestora, mandatul de 4 ani nu se justifică ca un mecanism funcțional. Se aplică și în cazul consiliului facultății.

Art 66

Text inițial:

(2) Mandatul rectorului este de 4 ani. O persoană poate îndeplini funcția de rector în aceeași universitate pentru încă un mandat succesiv

Propunere de text:

(2) Mandatul rectorului este de 4 ani. O persoană nu poate îndeplini funcția de rector în aceeași universitate mai mult de 2 mandate succesive.

Justificare:

Formularea folosită este interpretabilă și nu stabilește clar numărul de mandate maxim acceptabil. Citind textul în forma actuală, în orice moment se poate interpreta posibilitatea încă unui mandat, prin urmare, nici o limită la mandatele de conducere.

Art. 69.

Text inițial:

Pentru gestionarea administrației universitare, rectorul numește un director general administrativ care a fost selectat prin concurs public. Directorul general administrativ are atribuțiile stabilite de rector și prevăzute într-un contract de management.

Propunere:

Identificarea ideii de bază (fie persoana este numită fie selectată prin concurs) și reformularea articolului.

Justificare:

Textul anterior nu este logic și induce în eroare. Aceeași persoană care a devenit director general printr-un concurs, este numită în funcție de rectorul universității.

Art 74

Text inițial:

(8) Fondurile rămase la sfârșitul anului din execuția bugetului prevăzut în contractul instituțional, precum și fondurile aferente cercetării științifice universitare și veniturile

extrabugetare rămân la dispoziția universităților și se cuprind în bugetul de venituri și cheltuieli al instituției fără vărsăminte la bugetul de stat și fără afectarea alocațiilor de la bugetul de stat pentru anul următor.

Propunere de text

8) Fondurile rămase la sfârșitul anului din execuția bugetului prevăzut în contractul instituțional, precum și fondurile aferente cercetării științifice universitare și veniturile extrabugetare rămân la dispoziția universităților și se cuprind în bugetul de venituri și cheltuieli al instituției fără vărsăminte la bugetul de stat și fără afectarea alocațiilor de la bugetul de stat pentru anul următor, cu aceeași destinație inițială.

Justificare:

Considerăm că pentru claritatea textului și în sprijinul ideii de finanțare multianuală ar trebui să se prevadă că fondurile rămase la dispoziția universităților la sfârșitul anului, să aibă aceeași destinație în anul următor.

Probleme minore de exprimare și formulare identificate

Art 1, pct 4: reformulare "minim de 6%" devine "de minim 6%"

Art 7, pct 1, Universitatea este o instituție de învățământ superior care:

a) dispune de personal didactic, de cercetare, tehnic și administrativ în numărul și nivelul de calificare în conformitate cu prevederile legale privind criteriile de evaluare, autorizare și acreditare;

Justificare

Necesită reformulare pentru că nu este corect gramatical pentru sensul presupus.

Propunere:

a) dispune de personal didactic, de cercetare, tehnic și administrativ în numărul și nivelele de calificare conforme cu prevederile legale privind criteriile de evaluare, autorizare și acreditare;

Art 7, pct 1, Universitatea este o instituție de învățământ superior care:

c) dispune de potențialul științific, artistic și de creație și dezvoltă prin propriile activități sferile de bază ale educației, științei și culturii;

Justificare:

Ce fel de potențial? În ce măsură, conform cu ce -> e foarte vag și nu a existat nici o discuție despre cum s-ar putea reflecta sau măsura în realitate

Art 9, pct 5

Text inițial

(5) Pentru garantarea autonomiei universitare, universitățile adoptă Carta universitară care reflectă opțiunile comunității din instituția de învățământ superior și care este făcută cunoscută prin publicare, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Carta universitară trebuie să se refere în mod expres la:... "sunt enumerate mai multe elemente"

Propunere:

Ar trebui introduse.

Justificare:

Lipsește din structura cartei universitare: misiunea, structura organizatorică și mecanismele de desemnare, statutul membrilor comunității universității și relațiile dintre ei, valori ale universității, norme de etică, alte prevederi specifice care reflectă legislația în vigoare.

Art. 13, pct 1:

Text inițial:

Universitățile pot avea în structură: **facultăți, departamente, catedre** pentru organizarea predării și cercetării; **institute, centre sau laboratoare** pentru organizarea cercetării; unități de proiectare, centre de consultanță, clinici universitare, centre pentru formarea continuă a resurselor umane, unități de microproducție și prestări servicii, parcuri științifice sau tehnologice, stațiuni experimentale sau alte entități pentru activități de transfer cognitiv și tehnologic, precum și alte structuri, care pot funcționa pe baza unor statute proprii aprobate de Senatul universitar.

Propuneri:

Fie diferențierea clară în textul legii fie o exprimare sintetică de genul "Universitățile pot avea ... enumerație... și alte structuri reglementate prin decizia senatului, pentru organizarea predării, cercetării și serviciilor".

Justificare:

Nu reiese clar structura organizatorică a universității și funcțiile fiecărei substructuri. De ce sunt amestecate procesele de predare și cercetare în ceea ce privește departamentele și catedrele? O structură clar diferențiată ar fi mai eficient de administrat. Considerând că o universitate are posibilitatea de a își înființa orice structuri cu orice funcții pe lângă cele 6 substructuri enumerate și că acestea nu au nici în această formă o delimitare clară a atribuțiilor, nu vedem utilitatea împărțirii în cadrul legii. Este o împărțire complet aleatorie (cel mult istorică) și nu clarifică nimic, deci este inutilă textului legii.

Art. 20.

Text inițial:

(1) La concurs se pot înscrie cetățeni români sau străini. Dintre criteriile de acceptare a înscrierii la concurs sau de evaluare a candidaților sunt excluse cele care se referă la vechime pe un post, precum și cele care se referă la sex, etnie, apartenență politică sau religioasă.

Propunere de text:

1) La concurs se pot înscrie cetățeni români sau străini. Dintre criteriile de acceptare a înscrierii la concurs sau de evaluare a candidaților sunt excluse cele care se referă la vechime pe un post, precum și cele discriminatorii.

Justificare:

Nu sunt incluse toate criteriile de discriminare. De exemplu în cazul de față nu apare specificată rasa.

Să se reformuleze peste tot unde apare în text enumerarea de criterii discriminatorii cu formula "nici un fel de discriminare" sau una echivalentă.

